

Ασκητικός υπαρξισμός: «Πορεύομαι ετοιμάσαι τόπον υμίν..» (Ιωάννης Ε. Θεοδωρόπουλος, Καθηγητής Παιδαγωγικής)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Παίρνει πρωτοφανείς διαστάσεις η ύπαρξη του ασκητή, εν μέσω ενός διαχρονικά ανειρήνευτου κόσμου, από τη στιγμή που αντιπροσωπεύει μιαν άλλη Τοπική της ήρεμης ισχύος της ταπείνωσης. Σ' ένα καχεκτικό, ασκητικό και εξουθενωμένο γεροντάκι που λέγεται ησυχαστής, συναντάς έναν άτλαντα. Η αθωότητά του στο έπακρον, μέχρι αφέλειας. Χέρι-χέρι με την ταπείνωση, διασώζει την ανθρώπινη ύπαρξη. Δεν ανεβαίνεις διαφορετικά σε ουρανό! Ο Μύσκιν στον «Ηλίθιο» και ο Αλιόσα Καραμάζωφ εκπροσωπούν αυτή την αγνή πίστη, την καθαρότητα της καρδιάς του πτωχού τω πνεύματι (Arendt ό.π.α.,33).

Με το που αγγίζει τη γλώσσα του η Ευχαριστία μέλλει να αναρτηθεί στον ώμο του το βάρος του σύμπαντος. Με το ευτελές και ατημέλητο ρασάκι του -πορφύρα άνακτος- καλύπτει όλη την ανθρωπότητα. Η διηνεκής, η παρατεταμένη, μέχρις εσχάτων των δυνάμεών του, άσκηση διευθετεί κάθε υπαρξιακή εκκρεμότητα. Αι υπάρξεις πάσαι, εν τέλει, άσκηση επιδέχονται. Εν εναντία περιπτώσει η ύπαρξη μένει σε ιδέες και όνειρα, καλό υλικό για υπερρεαλισμό, ποίηση και διαλογισμό. Γράφει ο π.Παΐσιος για τον παπα-Τύχωνα: «Ό,τι επίσης παλιό φορούσε ή ασουλούπωτο, δεν φαινόταν άσχημο, γιατί ομόρφαινε και αυτό από την εσωτερική ομορφιά της ψυχής του»(π.Παΐσιος 2008,20).

Κοντά στον καχεκτικό ασκητή αισθάνεσαι να αναδύεται ιλαρότητα, η οποία εκπέμπει κάτι από την άκτιστη φωτεινότητα της ύπαρξής του. Ένα απλό δροσερό αεράκι, ικανό να κατασβέσει κάθε πάθος που κατακαίει την ύπαρξή σου. Πού οφείλεται αυτό; Μα θα πεις στη θεία χάρη. Πολύ απλουστευτική απάντηση, αν δεν αποδεχθείς πως έχει πρώτα μεταβάλει ο ίδιος την ύπαρξή του, ώστε να την καταστήσει θεοδόχο. Επένδυση υπαρξιακή χρυσοφόρα. Οπότε, και ένα «Κύριε ελέησον», κατά τον π.Παΐσιο, του δίνει πολλές βιταμίνες! Ιδού η αίγλη της ασκητικής πενίας: τρέφεται ο ασκητής απολύτως λιτά, με «πρώτη ύλη» τη Μετάληψη. Μετα-τοπίζει την ύπαρξή του από την υπερβολή της τροφής, των λόγων και της χρήσης αντικειμένων- όλα «παραφωνίες του περιττού»(Ελύτης2009, 537)-, στην σιωπή και στις αγρυπνίες, αχρηστεύοντας έτσι κάθε ενδεχόμενο υπαρξιακής νωχέλειας, τουτέστι ακηδίας.

Στο καταχείμωνο δε διαθέτει προστατευτικά μέσα ο ασκητής παρά μια «δόση» από Άκτιστο-αμήχανο κάλλος και καταφλέγεται- αυτή είναι η κόλασή του(!)- από την αγάπη του Κυρίου. Χρειάζεσαι εμπειρικές επαληθεύσεις, μαρτυρίες, πιστοποιήσεις, αποδεικτικά στοιχεία και τεκμήρια; Διάβασε το παραπάνω βιβλίο του π.Παϊσίου. Καταργούνται χώρος, χρόνος, φυσικές φυλακές. Αντ' αυτών Φως και χάρη, το Τώρα. Εκ του σύνεγγυς και ο όσιος Γέροντας Ιωσήφ ο Σπηλαιώτης: «Ενώ, όταν γίνει η αλλοίωσις, μέσης της αιτήσεως γίνεται. Και πλημμυρούσης της χάριτος πληρούται φωτισμού και απείρου χαράς. Οπότε μη δυνάμενος ο καταλήπτης να κρατήσει το πυρ της αγάπης, καταπαύουσιν οι αισθήσεις και αρπάζεται εις την θεωρίαν. Μέχρις εδώ είναι οι κινήσεις της ίδιας του ανθρώπου θελήσεως. Πέραν τούτου δεν εξουσιάζει πλέον αυτός μήτε γνωρίζει τον εαυτόν του. Διότι ηνώθη πλέον αυτός με το πυρ, όλος μετουσιώθη, θεός κατά χάριν.

Αυτή είναι η θεία συνέντευξις, όπου τα τείχη απέρχονται και αυτός αναπνέει άλλον αέρα, της διανοίας, ελεύθερον, πλήρη ευωδίας του Παραδείσου. Ύστερο πάλι ολίγον κατ' ολίγον συστέλλεται η νεφέλη της χάριτος και σκληραίνεται ο πήλινος ως ο κηρός και έρχεται εις εαυτόν του ωσάν να εβγήκε από ένα λουτρόν' καθαρός, ελαφρός, διαυγής, χαριέστατος, γλυκύς, μαλακός, ωσάν το βαμβάκι και πλήρης σοφίας και γνώσεως»(γερ. Ιωσήφ Ησυχαστής 2003, 154). Φεύγουν, λοιπόν, τα τείχη για τον ασκητή της ερήμου, καταργείται ο «μεσότοιχος» που κρατά την ύπαρξη φυλακισμένη στην κοσμική ερημία και την αφήνει να φυλλοροεί.

Ιδού, πάλι, οι εμπειρίες του π. Παϊσίου. Περιγράφει την εμφάνιση του Χριστού: «..Σε μια στιγμή σαν να χάθηκε ο τοίχος του Κελλιού μου(δίπλα στο κρεβάτι προς το εργαστήριο). Βλέπω το Χριστό μέσα στο φως σε απόσταση έξι μέτρα περίπου.....» (Ιερ. Ισαάκ 2004, 241). Και ο άλλος τώρα μεγάλος σύγχρονος ασκητής, ο άγιος

π.Πορφύριος, όταν περιγράφει τα μετά της συνάντησής του με τον θηριώδη, αλλά λιπόσαρκο Γέρο-Δημά, και συγκεκριμένα πως έβλεπε τους Γέροντές του να έρχονται, ενώ δεν είχε οπτική επαφή: «..τους είδα να προβάλλουν. Τους είδα να κατεβαίνουν κάτι μαρμάρινα σκαλιά. Αυτός όμως ο τόπος ήταν μακρινός, δεν έπρεπε κανονικά να τον βλέπω. Τους έβλεπα με τη χάρη του θεού....»(π.Πορφύριος 2003,83 κ.εξ.). Οι της χάριτος μάρτυρες μας κοινωνούν εμπειρίες κατάλυσης των όρων της φύσης, του χωροχρόνου, της «στενής» αντίληψης, της γεωμετρικής κανονικότητας που επιβάλλουν οι ανυποψίαστες συνειδήσεις.

(συνεχίζεται)